

Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/483)

Not: Tasarı Başkanlıkça; tali olarak Plan ve Bütçe, esas olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

11/12/2007

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1396/4847

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 15/10/2007 tarihinde kararlaştırılan “Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Günümüzün küreselleşen dünyasında rekabet gücü, uzun dönemde sürdürülebilir büyüme sürecinin ana belirleyicilerinden biri haline gelmiştir. Göreceli olarak rekabet gücü düşük olan ülkeler yüksek rekabet gücüne sahip ülkelerin pazarı haline gelmekte ve dışa bağımlılıkları artmaktadır. Ülkelerin rekabet gücünü belirleyen temel faktörlerin başında ülkenin mevcut teknoloji seviyesi gelmektedir.

Uzun dönemde fiziki sermaye gibi ekonomik büyümenin belirleyicilerinin verimi azalırken, Ar-Ge, teknoloji ve insan kaynakları yatırımlarında sabit ve artan verim koşulları geçerli olabilmektedir. Dolayısıyla, yenilikçilik kültürü, teknolojik gelişme ve onu besleyen Ar-Ge yatırımları, bilim adamı ve araştırmacı sayısı ve kalitesi, giderek yeni bilgilere ve buluşlara daha bağımlı hale gelen günümüz ekonomilerinin uluslararası rekabet gücünü artırmaktadır.

Tek başına kaynak varlığına ve düşük maliyet avantajına dayalı alanlarda uzmanlaşmayı öngören karşılaştırmalı üstünlük anlayışının küresel rekabet koşulları karşısında geçerliliği azalmıştır. Ulusal rekabet gücünü artırmak isteyen ülkelerin yüksek Ar-Ge yoğunluğuna, yüksek yenilikçilik becerisine ve yüksek katma-değer üretmeye dayanan rekabet üstünlüğü anlayışına geçmeleri gerekmektedir.

Bunun için devletlerin siyasi ve ekonomik istikrara dayalı olarak sürdürülebilir büyümeyi sağlaması ve koruması, insan kaynaklarına yeterli yatırımı yapması, Ar-Ge harcamalarını doğrudan ve dolaylı olarak destekleyerek ekonominin bilgi ve teknolojik altyapısını güçlendirmesi, girişimciliği özendirilmesi, işletmeleri yatırıma ve üretime odaklayarak yatırım ortamının güvence altına alması gerekmektedir.

Bu kapsamda, rekabet gücünün korunması ve geliştirilmesi, devletin en önemli ekonomik fonksiyonlarından biri haline gelmiştir. Devletin yeni işlevlerinden birisi, artan global rekabet ortamında, özel sektöre uygun Ar-Ge, yatırım ve büyüme ortamı sunarak küresel rakipleri karşısında rekabet üstünlüğü sağlayacak uzun vadeli makroekonomik politikaların uygulanmasıdır.

Uluslararası istatistiklere bakıldığında, Ar-Ge yoğunluğu (Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payı) yüksek olan, Ar-Ge harcamalarına bütçeden ve GSYİH'dan en çok pay ayıran ülkelerin ulusal rekabet güçlerinin de daha ileride olduğu görülmektedir.

Uluslararası rekabet ve faktör hareketlerinin uluslararası ölçekte transfer edilmesindeki kolaylık sonucu oluşan ekonomik yapıda "zamanında, hızlı, yeniliğe açık ve esnek üretim modeline" sahip olmak bir ekonominin uluslararası rekabet gücünü belirlemede kilit rol oynamaktadır.

Ülkemiz ekonomisindeki son yıllardaki gelişmeler incelendiğinde cari işlemler dengesine ilişkin rakamların ön plana çıktığı görülmektedir. Türkiye ekonomisinin cari işlemler dengesi analiz edildiğinde ise, cari açığın genelde dış ticaret açığından kaynaklandığı görülmektedir.

Dış ticaret açığını azaltacak önlemlerden biri makine, teçhizat ve ara malları ithalatının, diğer bir deyişle ileri teknoloji gerektiren ürünler ile ilgili dışa bağımlılığın azaltılmasıdır. Bu yönde bir gelişme, ülkemiz ekonomisinin ithalata bağımlı yönünü azaltarak dış ticaret dengemizi güçlendirecektir. Zira günümüzde katma değeri yüksek birçok ürünü, teknolojik üretimden bağımsız düşünmek güç bulunmaktadır. Bu açıdan, ülkemizde ileri teknoloji konusunda yaşanacak gelişmelerin birçok alanda olduğu gibi cari işlemler dengesi üzerinde de olumlu etkileri kısa sürede görülebilecektir.

İleri teknolojiye dayanan ürünlerin geliştirilmesi, ileri teknolojiye dayanan üretimde artış gibi konularda bir ilerleme kaydedilebilmesi, ülke çapında teknoloji politikalarının planlanması, araştırma-geliştirme faaliyetlerine destek verilmesi ve bazı teşvikler getirilmesi, rekabet öncesi işbirliğinin geliştirilmesi gibi ulusal politikalar ile sağlanabilecek kapsamlı bir konudur. Günümüz ticari hayatında, hızla gelişen teknoloji ile birlikte üretim ortamı her geçen gün yenilenmektedir. Bu yeni yapıda "araştırma-geliştirme", "tasarım", "rekabet öncesi işbirliği" gibi dolaylı nitelikteki üretim maliyetlerinin toplam üretim maliyetleri içindeki payı artmaktadır.

Yenilikçi ve ileri teknoloji kullanım eksikliği, ülkemizdeki üretim faktörleri kullanılarak üretilen ürünlerin tüketiciye sunulabilecek nihai haline, yurtdışındaki üretim faktörleri kullanılarak getirilmesine ve bu da ülkemiz açısından verimsizliğe ve kaynak çıkışına neden olmaktadır. Bütün bunların sonucunda da ülkemiz ekonomisinin rekabet gücü azalmaktadır. Ülkemizde işletmelerle ilgili temel sorunlardan biri de, "tasarım yönetimi", "araştırma-geliştirme yönetimi" gibi konularda ortak bir stratejinin gelişmemiş olmasıdır. Bu durumda her bir şirket veya proje sahibi kendi stratejisini oluşturmak için kendi yatırımlarını yapmakta ve bu da ölçek ekonomilerinden elde edilebilecek tasarrufu engellemektedir.

Uzun Vadeli Strateji çerçevesinde hazırlanan Dokuzuncu Kalkınma Planında istikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye vizyonu belirlenmiş ve bu çerçevede rekabet gücünün artırılması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu amaçla, Ar-Ge harcamalarının GSYİH

içindeki payı ve harcamalarda özel sektörün ağırlığının artırılması hedeflenmiştir. 2007-2009 Orta Vadeli Mali Planında da, Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payının artırılması yönündeki politikaların uygulanmasına devam edileceği belirtilmiştir.

Ülkemizde Ar-Ge faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla, 2004 yılından itibaren Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi Kanunları uyarınca mükelleflere Ar-Ge harcamalarının % 40'ını matrahlarından indirme imkanı tanınmış olup, bu tasarı ile söz konusu oran %100'e çıkarılmaktadır.

Diğer taraftan, üniversiteler, araştırma kurum ve kuruluşları ile sanayinin işbirliğini sağlamak ve Ar-Ge faaliyetlerini artırmak amacıyla 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Bu Kanun çerçevesinde bugüne kadar 26 adet teknoloji geliştirme bölgesi (teknopark) kurulmuştur. Bu bölgelerde kurulan şirketlerin münhasıran Ar-Ge ve yazılım faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar, gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmiş, bu şirketlerde çalışan Ar-Ge personelinin ücretleri de gelir vergisinden istisna edilmiştir. Bu Tasarıyla, bir adım daha ileriye gidilerek bu bölgelerde yapılan Ar-Ge faaliyetlerinde çalışan ve ücreti gelir vergisinden istisna olan personelin bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısının da Hazinece karşılanması öngörülmektedir.

Bu Tasarıyla, Ar-Ge faaliyetinin üretimle de buluşturulması amacıyla belirli bir sayının üzerinde Ar-Ge personeli istihdam eden sermaye şirketleri bünyesinde kurulacak Ar-Ge merkezlerine yönelik destekler öngörülmektedir.

Ayrıca, bu Tasarı kapsamında desteklenmesi öngörülen Ar-Ge merkezleri ve Ar-Ge projeleri vasıtasıyla bir yandan yurtdışındaki Türk araştırmacıların yurt içinde istihdam edilmesi için gerekli ortam ve imkanların temin edilmesi, diğer yandan ihtiyaç duyulan alanlarda yabancı araştırmacıların Türkiye'de istihdam edilmelerinin sağlanması öngörülmektedir.

Öte yandan, orta vadede yurt içi üretimin ithalat bağımlılığının ve dolayısıyla cari açığın azaltılması amacıyla sanayide kullanılan ithal ara girdilerin yurt içinde üretilmesini sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, bu tasarıyla, sanayide Ar-Ge faaliyetlerinin yaygınlaştırılması sağlanarak, özellikle yüksek teknoloji ara girdilerin yurt içinde üretilmesi mümkün hale getirilecektir.

Bu çerçevede hazırlanan Tasarı ile;

- Sürdürülebilir büyümenin sağlanması,
- Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi suretiyle rekabet gücünün artırılması,
- Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payının yükseltilmesi,
- Katma değeri yüksek mal ve hizmet üretiminin artırılması,
- Verimliliğin artırılması suretiyle üretim maliyetlerinin düşürülmesi,
- Araştırmacı ve nitelikli işgücü istihdamının desteklenmesi,
- Yurtdışındaki Türk araştırmacıların yurt içinde istihdamının özendirilmesi,
- Ar-Ge kapsamındaki doğrudan yabancı yatırımların ülkeye girişinin hızlandırılması,
- Rekabet öncesi işbirliği projelerinin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi, hedeflenmektedir.

Yine Tasarıyla; yenilikçiliğe odaklanarak, istihdamı gelişmiş, katma değeri yüksek ürünler üreten, bu sayede verimliliği ve rekabetçiliği yüksek bir ekonomik ortam oluşturulması, böylelikle; ülkemizin uluslararası rekabet gücünü artıracak, ithalat bağımlılığını azaltacak, ihracatını artıracak, yenilikçilik kapasitesini geliştirecek, dünyadaki gelişmelere uygun bir altyapı oluşturulması; teşebbüsün, yenilikçiliğin ve verimliliğin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddenin birinci fıkrası ile, Kanunun amacı; Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmek olarak belirlenmiştir.

Kanun kapsamında, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Kanuna göre oluşturulan teknoloji merkezleri (teknoloji merkezi işletmeleri) ile maddede tanımlanan Ar-Ge merkezleri, Ar-Ge projesi, rekabet öncesi işbirliği projeleri ve teknogirişim sermayesine ilişkin destek ve teşvik unsurları yer almaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile; Kanunun uygulamasında "Araştırma ve geliştirme faaliyeti (Ar-Ge)", "yenilik", "Ar-Ge personeli" ve "destek personeli" ifadelerinden ne anlaşılması gerektiği belirtilmektedir. "Ar-Ge merkezi"nin, dar mükellef kurumların Türkiye'deki işyerleri dahil olmak üzere, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketlerinin organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, münhasıran yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan ve en az 50 tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden, yeterli Ar-Ge birikimi ve yeteneği olan birimleri; "Ar-Ge projesi"nin amacı, kapsamı, genel ve teknik tanımı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak aynı ve/veya nakdi destek tutarları, sonuçta doğacak fikri mülkiyet haklarının paylaşım esasları tespit edilmiş ve Ar-Ge faaliyetlerinin her safhasını belirleyecek mahiyette ve bilimsel esaslar çerçevesinde hazırlanan projeyi; Teknogirişim sermayesi: Örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçevesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek için yapılan sermaye desteğini, "Rekabet Öncesi İşbirliği Projeleri"nin birden fazla kuruluşun ölçek ekonomisinden yararlanmak suretiyle verimliliği artırmak, mevcut duruma göre daha yüksek katma değer sağlamak üzere rekabet öncesinde ortak parça veya sistem geliştirmek ya da platform kurabilmek amacıyla yürütecekleri, Ar-Ge faaliyetlerine yönelik olarak yapılan ve fizibiliteye dayanan işbirliği anlaşması kapsamında, bilimsel niteliği olan projeleri ifade edeceği öngörülmektedir.

Rekabet öncesi işbirliği projeleri ile işletmeler, benzer amaçlar için kullanacakları girdi ürünlerin üretilmesi için yapacakları her türlü harcama ile ürün geliştirme faaliyetlerini birleştirerek ölçek ekonomisi etkisi de elde ederek maliyet tasarrufu sağlamak ve verimliliklerini artırmak olanağına kavuşmuş olacaklardır. Böylelikle, aynı sektörde yer alıp birbirleriyle rekabet eden firmaların, bu rekabete başlamadan önce veya üretim safhasında teknolojiye, Ar-Ge'ye, tasarıma özgü bilgi ve deneyimlerinin birleştirebilmesi, özellikle üretimlerinde ortak kullandıkları bir takım girdilerin üretiminde maliyet avantajı ve verimlilik artışı sağlamaları mümkün olacaktır.

Madde 2- Maddenin birinci fıkrasında; teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlananlarca gerçek-

leştirilerek araştırma, geliştirme ve yenilik harcamalarının tamamı ile 500 ve üzerinde tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezlerinde ayrıca o yıl yapılarak aktifleştirilen Ar-Ge harcamasının bir önceki yıla göre artışının yarısının Ar-Ge indirimi olarak, 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesine göre kurum kazancının ve 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılabileceği, ayrıca bu harcamaların, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre aktifleştirilmek suretiyle amortisman yoluyla itfa edileceği belirtilmektedir. Kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili hesap döneminde indirim konusu yapılamayan tutarın ise, sonraki hesap dönemlerine devredileceği ve devredilen tutarların, takip eden yıllarda 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre her yıl tespit edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınacağı öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında; teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri, teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde çalışan Ar-Ge ve destek personelinin (kamu personeli hariç) bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin doktorali olanlar için yüzde doksanın, diğer personel için yüzde seksenin verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edileceği hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında; teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri ile rekabet öncesi işbirliği projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde çalışan (kamu personeli hariç) Ar-Ge ve destek personeli ile 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca ücreti gelir vergisinden istisna olan personelin bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısının, her bir çalışan için 5 yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, Kanun kapsamında Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olarak düzenlenen kağıtların damga vergisinden istisna olacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasında; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından bu Kanunun 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (e) bendindeki koşulları taşıyanlara bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın 100.000 Yeni Türk Lirasına kadar teknogirişim sermayesi desteği verileceği, bu fıkra uyarınca yılı bütçesinde Ar-Ge projelerinin desteklenmesi amacıyla ödeneği bulunan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin tümü tarafından yapılan ödemelerin toplamı, her takvim yılı için 10.000.000 Yeni Türk Lirasını geçemeyeceği, ve bu tutarların, takip eden yıllarda 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanacağı hükmü getirilmektedir.

Maddenin altıncı fıkrasında; rekabet öncesi işbirliği projelerinde, işbirliğini oluşturan kuruluşların bu işbirliğine yaptıkları katkıların, işbirliği protokolünde belirlenen kuruluşlardan biri adına açılacak özel bir hesapta izleneceği ve bu hesaba aktarılan tutarların harcamanın yapıldığı dönemde katkı sağlayan kuruluşların Ar-Ge harcaması olarak kabul edileceği hükme bağlanmaktadır. Diğer taraftan, özel hesaba aktarılan tutarların başka bir amaç için kullanılması mümkün bulunmamakta olup, bu tutarlar proje özel hesabı açan kuruluşun kazancının tespitinde de gelir olarak dikkate alınmayacaktır.

Maddenin yedinci fıkrasında; Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde bulunanların, kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar ile uluslararası fonlardan aldıkları desteklerin özel bir fon hesabında tutulacağı, bu fonun, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre vergiye tabi kazancın tespitinde dikkate alınmayacağı hükme bağlanmaktadır. Ancak, fonun, elde edildiği hesap dönemi izleyen beş yıl içinde sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde, bu fonun gelir sayılmaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğratılmış sayılacaktır.

Madde 3- Madde ile, Kanunun uygulama esasları belirlenmekte, getirilen destek ve teşvik uygulamalarının genel esasları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında; Kanun kapsamındaki teşvik ve destek unsurlarından yararlananların öngörülen nitelikleri taşıdıklarına yönelik tespitlerin en geç üç yıllık süreler itibarıyla yapılacağı öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında; Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen gelir vergisi stopajı ve sigorta primi işveren hissesine ilişkin teşviklerden yararlanacak olan destek personelinin tam zaman eşdeğeri sayısının, toplam tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu geçemeyeceği hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında; Kanunda öngörülen asgari Ar-Ge personeli sayısının hesabında, fiilen ve tam zamanlı olarak çalışan personelin üçer aylık dönemler itibarıyla ortalamasının esas alınacağı hükmüne yer verilmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında; Kanunda öngörülen şartların ihlali veya teşvik ve destek unsurlarının amacı dışında kullanılması zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyai doğmuş sayılacağı ve sağlanan vergi dışı desteklerin 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edileceği hükme bağlanmaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasında; Kanun kapsamındaki indirim, istisna, destek ve teşviklerden yararlananların, ayrıca 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendi ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun aynı mahiyetteki hükümlerinden ayrıca yararlanamayacağı hükmüne yer verilmektedir. Ar-Ge ve destek personeli dışında kalan personelin 5084 sayılı Kanunda öngörülen destek ve teşvik unsurlarından yararlanmaya devam edeceği tabiidir.

Maddenin son fıkrasında ise; bu Kanunun uygulamasına ilişkin usul ve esasların, TÜBİTAK'ın görüşü alınmak suretiyle Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca birlikte çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 4- Madde ile, Ar-Ge destek ve teşviklerini düzenleyen bazı kanunların ilgili maddelerinde değişiklik yapılmaktadır.

Halihazırda, Ar-Ge faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu uyarınca gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine Ar-Ge harcamalarının % 40'ını matrahlarından indirme imkanı tanınmıştır. Bu Kanun ile; söz konusu oran %100'e çıkarılmaktadır. Böylelikle, Ar-Ge harcamalarının %100'ünün yapıldığı yılda vergi matrahından indirilmesi imkanı getirilmektedir.

Madde 5- Yürürlük maddesidir.

Madde 6- Yürütme maddesidir.

**Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Komisyonu Raporu**

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Esas No.: 1/483
Karar No.: 4

18/1/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 11/12/2007 tarihinde Başkanlığınıza sunulan “Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı”, 24/12/2007 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiş ve Komisyonumuzun 16/1/2008 tarihli 5 inci toplantısında Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren ve Maliye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları temsilcileri ile Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, DPT, TÜBİTAK, YÖK, Rekabet Kurumu, Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı, TOBB, Türk Patent Enstitüsü, Vergi Konseyi, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı temsilcilerinin de katılımlarıyla Tasarayı inceleyip görüşmüştür.

Tasarıyla ülke ekonomisinin uluslararası rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilerek üründe ve üretim yöntemlerinde yenilik geliştirilmesi, teknolojik bilginin ticarileştirilmesi, rekabet öncesi işbirliğinin teşvik edilmesi, araştırma ve nitelikli işgücünde istihdam imkanı sağlanması ve doğrudan yabancı yatırımların ülkeye girişinin hızlandırılması amaçlanmaktadır.

Komisyonumuzca Tasarının genel gerekçesinin okunmasına gerek görülmemiş ve geneli üzerinde görüşmelerden sonra maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Tasarı üzerinde Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde şu görüşler dile getirilmiştir:

- Tasarının ana felsefesi, ekonomi yönetiminin ve devletin, Türkiye’de faaliyette bulunan firmaların hem bölgesel hem de küresel rekabete hazır olabilmeleri için, rekabet halinde olduğu ülkelerle mukayeseli ve sürdürülebilir bir avantajının oluşturulup, korunabilmesi için alınacak inisiyatifler ve atılacak adımlardır. Mümkün olduğu kadar fazla oranda ve sektörde teknolojik üretimi sağlayacak ve bunu günlük hayatta, ticari hayatta uygulama imkanı bulacak bir ortamın oluşturulmasıdır.

- Ar-Ge, teknoloji ve insan kaynaklarına yapılan yatırımların, verimliliği büyük ölçüde artırdığı kuşkusuzdur.

- Uluslararası rekabet gücünü arttırmak isteyen ülkeler yüksek Ar-Ge yoğunluğuna, yüksek yenilikçi beceriye ve yüksek katma değer üretimine dayanan rekabet üstünlüğü anlayışına zorunlu olarak yönelmektedirler. Bu zorunluluk hem küresel rekabetten kaynaklanan hem de ülkenin kendi imkan ve kaynaklarını daha etkin kullanmasının ortaya koyduğu bir zorunluluktur.

- Teknoloji ve Ar-Ge konusunda temel gösterge bu harcamaların gayri safi yurt içi hasıla içerisindeki oranıdır. Ülkemizde Ar-Ge harcamalarının gayri safi yurt içi hasılaya oranı 2005 yılı içerisinde % 0.79’dur. AB ülkelerinde ise bu oran ortalama % 1.74’tür. Türkiye’de iktisadi olarak faal bin kişiye düşen tam zaman eş değerli Ar-Ge personeli sayısı 2005 yılı itibarıyla 2.23, AB 2004 yılı ortalaması ise 9.9’dur. Türkiye’de Ar-Ge personelinin % 30.4’ü özel sektörde görev yapmakta iken, AB

ülkelerinde 2004 yılında bu oran % 51.5'tir. Bu oranlar, ülkemizin hem kamu sektöründe hem de özel sektörde ciddi şekilde adımlar atması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

- Ar-Ge harcamaları ve verimlilik artışı cari açığa orta ve uzun vadede önemli bir alt yapı oluşturacaktır.

- İşletmelerin etkinlik ve verimliliğinin artırılmasında araştırma geliştirme yönetimi ve rekabet öncesi işbirliğine benzer konularda ortak bir strateji oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Şirket veya proje sahiplerinin kendi stratejisini oluşturmak için kendi yatırımlarını yapmak zorunda kalması, maliyetlerin artmasına, etkinlik ve verimlilikten uzaklaşılmasına neden olmaktadır.

- Teknoloji konusunda orijinal fikri olan ancak bu fikri hayata geçirmek için sermayeye ihtiyaç duyan kişilere bu düzenlemeyle bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın avans verilmesi (teknogirişim sermayesi desteği) verilecektir.

- Kanunun ruhunda sadece özel sektörü destekleneceği, kamuda faaliyetlerinin desteklenmeyeceği diye bir olgu yoktur.

- Ar-Ge merkezlerindeki elli personel sayısı, proje bazından ziyade, devamlı Ar-Ge çalışması yapmaya dönük teşkilat kuranlar için düşünülmüştür. Ar-Ge kritik kitle isteyen bir kavramdır. Kritik kitle ve kritik sayıda araştırmacı olmazsa, gerçek anlamda Ar-Ge yapmak mümkün değildir. Eğer bir sınırlama getirilmezse denetimin yapılması mümkün değildir. Eğer bir, iki, üç kişi kamu kuruluşlarından, TÜBİTAK'tan, TTGV'den, Sanayi Bakanlığından vs. bir kamu fonu alıyorsa veya uluslararası bir proje aldysa bütün bu haklardan yararlanmaktadır. Sonuç olarak KOBİ'lerin dışlanması söz konusu değildir.

- Ar-Ge'nin teşvik edilmesinde en önemli nokta kamunun genel denetimi içerisinde bunu yapmaktır. Ar-Ge hedefimiz, 3-5 tane büyümüş sektörü teşvik ederek kendi laboratuvarlarını geliştirmesine öncülük etmek olmamalıdır. Bu noktada TÜBİTAK veya kamunun belirleyeceği bir yapı içerisinde bir veri tabanı oluşturulup, bir denetimin sağlanması gerekmektedir. Stratejik sektörlerde kamunun da aynı türde araştırmalara öncülük etmesinin önünün açılması gerekmektedir.

- Üniversitelerle işbirliği yapılmasını sağlamak, temel hedeflerden biri olmalıdır. Bu amaca uygun teşvikler getirilmelidir. Tasarı bu haliyle, Ar-Ge sürecinin en önemli katkı sağlayıcılarından üniversitelerle işbirliğini teşvik etmemektedir.

- Belirlenen bir merkezde, çalışmasından vazgeçilen bir ürünün veya prototipin toplanarak Ar-Ge'ye yeni başlayacak şirket veya kişilerin bundan yararlanmasını sağlayacak bir anlayışın olması gereklidir.

- 10 milyon YTL olarak belirlenen teknogirişim sermaye desteği çok azdır, artırılması gerekmektedir. Ayrıca destek de bir kritere bağlanmalı, kendi kaynaklarımızı kullanan işletmelerin Ar-Ge faaliyetlerinin öncelikle desteklenmesi gerekmektedir. Elli Ar-Ge personeli çalıştırana destek verilmesi, KOBİ'leri zor duruma sokacak ve dışlayacaktır.

- Ar-Ge çalışmalarında KOBİ'lerin oluşturduğu istihdam ve sosyal refah gözönüne alınarak, KOBİ'lerin Ar-Ge çalışmalarında teşviklerden yararlanabileceği imkanlar oluşturulmalıdır.

- Ar-Ge merkezlerinde çalışan minimum elli personel sınırının mutlaka aşağıya çekilmesi gerekmektedir. Özellikle bilişim sektöründe buna ihtiyaç vardır. Elli Ar-Ge personeli çalıştıran işletme sayısı az olduğundan, uygulamada beklenen yarar sağlanamayabilecektir.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Tasarının 1 inci maddesinin üçüncü fıkrası altında düzenlenen tanımlar bölümü, verilen önergeler doğrultusunda kanun yazım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla “Tanımlar” başlığıyla Tasarının 2 nci maddesi olarak düzenlenmesi kabul edilmiştir. Bu bağlamda 1 inci maddenin başlığı “Amaç ve kapsam” olarak değiştirilmiş ayrıca Tasarı metni içerisinde geçen “TÜBİTAK” ibaresi tanımlar maddesine eklenmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi üzerinde verilen önergeyle, yapılan madde ilavesine paralel olarak beşinci fıkrada yapılan atfa ilişkin düzeltme yapılmış, vergi tekniği ve uygulaması gözetilerek ikinci fıkrada yer alan “elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin doktoralı olanlar için yüzde doksanı, diğerleri için yüzde sekseni, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilir” ibaresi “elde ettikleri ücretlerinin doktoralı olanlar için yüzde doksanı, diğerleri için yüzde sekseni gelir vergisinden müstesnadır” şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca sözlü önergeye istinaden beşinci fıkrada yer alan “teknogirişim sermayesi desteği verilir” ibaresine “hibe olarak” ifadesi eklenerek “teknogirişim sermayesi desteği hibe olarak verilir” şeklinde değiştirilmesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Yedinci fıkra üzerinde verilen diğer bir önergeyle de çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarından alınan desteklerin kurum kazancının tespitinde gelir olarak dikkate alınmaması uygulamasına paralel olarak, gelire dahil edilmeyen bu tutarların Ar-Ge harcaması tutarının hesabında dikkate alınmaması amacıyla “vergiye tabi kazancın tespitinde dikkate alınmaz” ibaresi “vergiye tabi kazancın ve ilgili yılda yapılan Ar-Ge harcaması tutarının tespitinde dikkate alınmaz” şeklinde değiştirilmiştir. Madde yapılan bu değişiklikler çerçevesinde 3 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 3 üncü maddesi, Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanacak yönetmeliğin Kanunun uygulanması ve denetimine ilişkin usul ve esasları kapsamı amacıyla verilen önergeyle altıncı fıkrada yer alan “Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar” ibaresi “Bu Kanunun uygulanmasına ve denetimine ilişkin usul ve esaslar” şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir. Bu doğrultuda maddenin başlığı da “Uygulama ve denetim esasları” olarak değiştirilmiştir. Ayrıca verilen sözlü önergeyle birinci fıkrada yer alan “üç” ibaresi “iki” olarak değiştirilmiş ve ikinci fıkrada yer alan atıf, madde ilavesine paralel olarak düzenlenmiştir. Madde yapılan bu değişiklikler çerçevesinde 4 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 4 üncü maddesi, 5 inci madde olarak, yürürlük ve yürütmeye ilişkin 5 ve 6 ncı maddeleri ise 6 ve 7 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Soner Aksoy</i>	<i>Hasan Angı</i>	<i>Mahmut Mücahit Fındıklı</i>
Kütahya	Konya	Malatya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Osman Coşkun</i>	<i>Tacidar Seyhan</i>	<i>Yılmaz Tankut</i>
Yozgat	Adana	Adana

Üye	Üye	Üye
<i>Hüsnü Çöllü</i>	<i>Mehmet Nezir Karabaş</i>	<i>Metin Kaşıkıoğlu</i>
Antalya	Bitlis	Düzce
Üye	Üye	Üye
<i>Cemaleddin Uslu</i>	<i>Mehmet Ali Susam</i>	<i>Taner Yıldız</i>
Edirne	İzmir	Kayseri
Üye	Üye	Üye
<i>Eyüp Ayar</i>	<i>Alim Işık</i>	<i>Hasan Ali Çelik</i>
Kocaeli	Kütahya	Sakarya
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Cumur</i>	<i>Kayhan Türkmenoğlu</i>	<i>Fazlı Erdoğan</i>
Trabzon	Van	Zonguldak

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

Amaç, kapsam ve tanımlar

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmektir.

(2) Bu Kanun; Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Kanuna göre oluşturulan teknoloji merkezleri (teknoloji merkezi işletmeleri) ile Türkiye'deki Ar-Ge merkezleri, Ar-Ge projeleri ve rekabet öncesi işbirliği projeleri ve teknogirişim sermayesine ilişkin destek ve teşvikleri kapsar.

(3) Bu Kanunun uygulamasında;

a) Araştırma ve geliştirme faaliyeti (Ar-Ge): Araştırma ve geliştirme, kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bunun yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları, çevre uyumlu ürün tasarımı veya yazılım faaliyetleri ile alanında bilimsel ve teknolojik gelişme sağlayan, bilimsel ve teknolojik bir belirsizliğe odaklanan, çıktıları özgün, deneysel, bilimsel ve teknik içerik taşıyan faaliyetleri,

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmektir.

(2) Bu Kanun; Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Kanuna göre oluşturulan teknoloji merkezleri (teknoloji merkezi işletmeleri) ile Türkiye'deki Ar-Ge merkezleri, Ar-Ge projeleri ve rekabet öncesi işbirliği projeleri ve teknogirişim sermayesine ilişkin destek ve teşvikleri kapsar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) Yenilik: Sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara cevap verebilen, mevcut pazarlara başarıyla sunulabilecek ya da yeni pazarlar yaratabilecek; yeni bir ürün, hizmet, uygulama, yöntem veya iş modeli fikri ile oluşturulan süreçleri ve süreçlerin neticelerini,

c) Ar-Ge merkezi: Dar mükellef kurumların Türkiye’deki işyerleri dahil, kanuni veya iş merkezi Türkiye’de bulunan sermaye şirketlerinin; organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, münhasıran yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan ve en az elli tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden, yeterli Ar-Ge birikimi ve yeteneği olan birimleri,

ç) Ar-Ge projesi: Amacı, kapsamı, genel ve teknik tanımı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak aynî ve/veya nakdî destek tutarları, sonuçta doğacak fikri mülkiyet haklarının paylaşım esasları tespit edilmiş ve Ar-Ge faaliyetlerinin her safhasını belirleyecek mahiyette ve bilimsel esaslar çerçevesinde hazırlanan projeyi,

d) Rekabet öncesi işbirliği projeleri: Birden fazla kuruluşun; ölçek ekonomisinden yararlanmak suretiyle yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak suretiyle verimliliği artırmak ve mevcut duruma göre daha yüksek katma değer sağlamak üzere, rekabet öncesinde ortak parça veya sistem geliştirmek ya da platform kurabilmek amacıyla yürütecekleri, Ar-Ge faaliyetlerine yönelik olarak yapılan ve fizibiliteye dayanan işbirliği anlaşması kapsamında, bilimsel ve teknolojik niteliği olan projeleri,

e) Teknogirişim sermayesi: Örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve ye-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

nilik odaklı iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçevesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek için yapılan sermaye desteğini,

f) Ar-Ge personeli: Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli araştırmacı ve teknisyenleri;

1) Araştırmacı: Ar-Ge faaliyetleri ile yenilik tanımı kapsamındaki projelerde, yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemlerin tasarım veya oluşturulması ve ilgili projelerin yönetilmesi süreçlerinde yer alan en az lisans mezunu uzmanları,

2) Teknisyen: Mühendislik, fen ve sağlık bilimleri alanlarında yüksek öğrenim görmüş ya da meslek lisesi veya meslek yüksek okullarının teknik fen ve sağlık bölümlerinden mezun, teknik bilgi ve deneyim sahibi kişileri,

g) Destek personeli: Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili yönetici, teknik eleman, laborant, sekreter, işçi ve benzeri personeli,

ifade eder.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulama-sında;

a) Araştırma ve geliştirme faaliyeti (Ar-Ge): Araştırma ve geliştirme, kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bunun yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları, çevre uyumlu ürün tasarımı veya yazılım faaliyetleri ile alanında bilimsel ve teknolojik gelişme sağlayan, bilimsel ve teknolojik bir belirsizliğe odaklanan, çıktıları özgün, deneysel, bilimsel ve teknik içerik taşıyan faaliyetleri,

b) Yenilik: Sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara cevap verebilen, mevcut pazarlara başarıyla sunulabilecek ya da yeni pazarlar yaratabilecek;

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yeni bir ürün, hizmet, uygulama, yöntem veya iş modeli fikri ile oluşturulan süreçleri ve süreçlerin neticelerini,

c) Ar-Ge merkezi: Dar mükellef kurumların Türkiye'deki işyerleri dahil, kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketlerinin; organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, münhasıran yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan ve en az elli tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden, yeterli Ar-Ge birikimi ve yeteneği olan birimleri,

ç) Ar-Ge projesi: Amacı, kapsamı, genel ve teknik tanımı, süresi, bütçesi, özel şartları, diğer kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak aynı ve/veya nakdi destek tutarları, sonuçta doğacak fikri mülkiyet haklarının paylaşım esasları tespit edilmiş ve Ar-Ge faaliyetlerinin her safhasını belirleyecek mahiyette ve bilimsel esaslar çerçevesinde hazırlanan projeyi,

d) Rekabet öncesi işbirliği projeleri: Birden fazla kuruluşun; ölçek ekonomisinden yararlanmak suretiyle yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak suretiyle verimliliği artırmak ve mevcut duruma göre daha yüksek katma değer sağlamak üzere, rekabet öncesinde ortak parça veya sistem geliştirmek ya da platform kurabilmek amacıyla yürütecekleri, Ar-Ge faaliyetlerine yönelik olarak yapılan ve fizibiliteye dayanan işbirliği anlaşması kapsamında, bilimsel ve teknolojik niteliği olan projeleri,

e) Teknogirişim sermayesi: Örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçe-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

vesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürbilmelerini teşvik etmek için yapılan sermaye desteğini,

f) Ar-Ge personeli: Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli araştırmacı ve teknisyenleri;

1) Araştırmacı: Ar-Ge faaliyetleri ile yenilik tanımı kapsamındaki projelerde, yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemlerin tasarım veya oluşturulması ve ilgili projelerin yönetilmesi süreçlerinde yer alan en az lisans mezunu uzmanları,

2) Teknisyen: Mühendislik, fen ve sağlık bilimleri alanlarında yüksek öğrenim görmüş ya da meslek lisesi veya meslek yüksek okullarının teknik fen ve sağlık bölümlerinden mezun, teknik bilgi ve deneyim sahibi kişileri,

g) Destek personeli: Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili yönetici, teknik eleman, laborant, sekreter, işçi ve benzeri personeli,

ğ) TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu, ifade eder.

Destek ve teşvik unsurları

MADDE 3- (1) Ar-Ge indirimi: Teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlananlarca gerçekleştirilen Ar-Ge ve yenilik harcamalarının tamamı ile 500 ve üzerinde tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezlerinde ayrıca o yıl yapılan Ar-Ge ve yenilik harcamasının bir önceki yıla göre artışının yarısı, 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesine göre kurum kazancının ve 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca ticari kazancın tespitinde

Destek ve teşvik unsurları

MADDE 2- (1) Ar-Ge indirimi: Teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlananlarca gerçekleştirilen Ar-Ge ve yenilik harcamalarının tamamı ile 500 ve üzerinde tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezlerinde ayrıca o yıl yapılan Ar-Ge ve yenilik harcamasının bir önceki yıla göre artışının yarısı, 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesine göre kurum kazancının ve 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılır. Ayrıca bu harcamalar, 4/1/1961

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre aktifleştirilmek suretiyle amortisman yoluyla itfa edilir.

Kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili hesap döneminde indirim konusu yapılamayan tutar, sonraki hesap dönemlerine devredilir. Devredilen tutarlar, takip eden yıllarda 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır.

(2) Gelir vergisi stopajı teşviki: Kamu personeli hariç olmak üzere teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri, teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde çalışan Ar-Ge ve destek personelinin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin doktorali olanlar için yüzde doksanı, diğerleri için yüzde sekseni, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilir.

(3) Sigorta primi desteği: Kamu personeli hariç olmak üzere teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri ile rekabet öncesi işbirliği projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde çalışan Ar-Ge ve destek personeli ile 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca ücreti gelir vergisinden istisna olan personelin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için beş yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

indirim konusu yapılır. Ayrıca bu harcamalar, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre aktifleştirilmek suretiyle amortisman yoluyla itfa edilir. Kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili hesap döneminde indirim konusu yapılamayan tutar, sonraki hesap dönemlerine devredilir. Devredilen tutarlar, takip eden yıllarda 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır.

(2) Gelir vergisi stopajı teşviki: Kamu personeli hariç olmak üzere teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri, teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde çalışan Ar-Ge ve destek personelinin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretlerinin doktorali olanlar için yüzde doksanı, diğerleri için yüzde sekseni gelir vergisinden müstesnadır.

(3) Sigorta primi desteği: Kamu personeli hariç olmak üzere teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri ile rekabet öncesi işbirliği projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde çalışan Ar-Ge ve destek personeli ile 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca ücreti gelir vergisinden istisna olan personelin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için beş yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(4) Damga vergisi istisnası: Bu Kanun kapsamındaki Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olarak düzenlenen kağıtlardan damga vergisi alınmaz.

(5) Teknogirişim sermayesi desteği: Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından bu Kanunun 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (e) bendindeki koşulları taşıyanlara bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın 100.000 Yeni Türk Lirasına kadar teknogirişim sermayesi desteği verilir. Bu fıkra uyarınca yılı bütçesinde Ar-Ge projelerinin desteklenmesi amacıyla ödeneği bulunan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin tümü tarafından yapılan ödemelerin toplamı, her takvim yılı için 10.000.000 Yeni Türk Lirasını geçemez. Bu tutarlar, takip eden yıllarda 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır.

(6) Rekabet öncesi işbirliği projelerinde işbirliğini oluşturan kuruluşların bu işbirliğine yaptıkları katkılar, işbirliği protokolünde belirlenen kuruluşlardan biri adına açılacak özel bir hesapta izlenir. Özel hesaba aktarılan bu tutarlar, harcamanın yapıldığı dönemde katkı sağlayan kuruluşların Ar-Ge harcaması olarak kabul edilir ve proje dışında başka bir amaç için kullanılamaz. Proje hesabında toplanan tutarlar, proje özel hesabı açan kuruluşun kazancının tespitinde gelir olarak dikkate alınmaz.

(7) Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde bulunanların; kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar ile uluslararası fonlardan aldıkları destekler özel bir fon hesabında tutulur. Bu fon, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa göre vergiye tabi kazancın tespitinde dikkate alınmaz. Bu fonun, elde edildiği hesap dönemini izleyen beş yıl içinde sermayeye ilâve dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğratılmış sayılır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Damga vergisi istisnası: Bu Kanun kapsamındaki Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olarak düzenlenen kağıtlardan damga vergisi alınmaz.

(5) Teknogirişim sermayesi desteği: Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki koşulları taşıyanlara bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın 100.000 Yeni Türk Lirasına kadar teknogirişim sermayesi desteği hibe olarak verilir. Bu fıkra uyarınca yılı bütçesinde Ar-Ge projelerinin desteklenmesi amacıyla ödeneği bulunan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin tümü tarafından yapılan ödemelerin toplamı, her takvim yılı için 10.000.000 Yeni Türk Lirasını geçemez. Bu tutarlar, takip eden yıllarda 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır.

(6) Rekabet öncesi işbirliği projelerinde işbirliğini oluşturan kuruluşların bu işbirliğine yaptıkları katkılar, işbirliği protokolünde belirlenen kuruluşlardan biri adına açılacak özel bir hesapta izlenir. Özel hesaba aktarılan bu tutarlar, harcamanın yapıldığı dönemde katkı sağlayan kuruluşların Ar-Ge harcaması olarak kabul edilir ve proje dışında başka bir amaç için kullanılamaz. Proje hesabında toplanan tutarlar, proje özel hesabı açan kuruluşun kazancının tespitinde gelir olarak dikkate alınmaz.

(7) Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde bulunanların; kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar ile uluslararası fonlardan aldıkları destekler özel bir fon hesabında tutulur. Bu fon, 193 sayılı Kanun ve 5520 sayılı Kanuna göre vergiye tabi kazancın ve ilgili yılda yapılan Ar-Ge harcaması tutarının tespitinde dikkate alınmaz. Bu fonun, elde edildiği hesap dönemini izleyen beş yıl içinde sermayeye ilâve dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğratılmış sayılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Uygulama esasları

MADDE 3- (1) Bu Kanun kapsamındaki destek ve teşvik unsurlarından yararlananların bu Kanunda öngörülen şartları taşıdıklarına ilişkin tespitler en geç üç yıllık süreler itibarıyla yapılır.

(2) Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen gelir vergisi stopajı ve sigorta primi işveren hissesine ilişkin teşviklerden yararlanacak olan destek personelinin tam zaman eşdeğeri sayısı, toplam tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu geçemez.

(3) Asgari Ar-Ge personeli sayısının hesabında fiilen ve tam zamanlı olarak çalışan personelin üçer aylık dönemler itibarıyla ortalaması esas alınır.

(4) Bu Kanunda öngörülen şartların ihlali veya teşvik ve destek unsurlarının amacı dışında kullanılması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı doğmuş sayılır. Sağlanan vergi dışı destekler ise 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir.

(5) Bu Kanun kapsamındaki indirim, istisna, destek ve teşviklerden yararlananlar; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendi, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun aynı mahiyetteki hükümlerinden ayrıca yararlanamazlar.

(6) Bu Kanunun uygulamasına ilişkin usul ve esaslar, TÜBİTAK'ın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından birlikte çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Uygulama ve denetim esasları

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamındaki destek ve teşvik unsurlarından yararlananların bu Kanunda öngörülen şartları taşıdıklarına ilişkin tespitler en geç iki yıllık süreler itibarıyla yapılır.

(2) Bu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen gelir vergisi stopajı ve sigorta primi işveren hissesine ilişkin teşviklerden yararlanacak olan destek personelinin tam zaman eşdeğeri sayısı, toplam tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu geçemez.

(3) Asgari Ar-Ge personeli sayısının hesabında fiilen ve tam zamanlı olarak çalışan personelin üçer aylık dönemler itibarıyla ortalaması esas alınır.

(4) Bu Kanunda öngörülen şartların ihlali veya teşvik ve destek unsurlarının amacı dışında kullanılması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı doğmuş sayılır. Sağlanan vergi dışı destekler ise 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir.

(5) Bu Kanun kapsamındaki indirim, istisna, destek ve teşviklerden yararlananlar; 193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendi, 5520 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun aynı mahiyetteki hükümlerinden ayrıca yararlanamazlar.

(6) Bu Kanunun uygulamasına ve denetimine ilişkin usul ve esaslar, TÜBİTAK'ın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından birlikte çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Değiştirilen hükümler

MADDE 4- (1) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %40’ı oranında” ibareleri “araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %100’ü oranında” şeklinde değiştirilmiştir.

Yürürlük

MADDE 5- (1) Bu Kanun 31/12/2023 tarihine kadar uygulanmak üzere, yayımını takip eden ay başında yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Değiştirilen hükümler

MADDE 5- Tasarının 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 6- Tasarının 5 inci maddesi 6 ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 7- Tasarının 6 ncı maddesi 7 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

N. Çubukçu

Adalet Bakanı

M. A. Şahin

Dışişleri Bakanı

A. Babacan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

F. N. Özak

Tarım ve Köyışleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. Yazıcı

Devlet Bakanı V.

M. Aydın

Devlet Bakanı

M. Şimşek

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

F. Çelik

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

N. Ekren

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

Devlet Bakanı

M. S. Yazıcıoğlu

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Z. Çağlayan

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu